

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Vera in materni jezik.

Nemci imajo za svoje katoličane, ki žive kot narodne manjšine v tujih državah, na Dunaju posebno društvo „Bonifatiuswerk“, da jih oskrbujejo s knjigami in po možnosti tudi z duhovniki, da jim nudijo božjo službo v maternem jeziku itd. To društvo izdaja tudi svoj list „Werkblatt des Bonifatiuswerkes i. Ö.“. V štev. 27/28 t. I. prinaša list članek, katerega ne smemo prezreti. Zato podajamo glavne dele dobesedno predstavljene, da vidimo, kako važnost polagajo Nemci na materni jezik, in da potem primerjamo, v kolikih odgovarjajo naše razmere njihovemu stališču:

„V prav posebni meri trpi versko življenje vsled pomanjkanja jezika, ki zadostuje potrebam pristne verske izobrazbe. Za resnično krščanstvo je izobrazba uma in srca notranja potreba. Pravi kristjan mora imeti jasno spoznanje zveličavnih resnic... Cerkev rabi razvit jezik, da more dušam doraščajočih vernikov predočiti ideal krščanskega življenja in npravne izpopolnenosti. Cerkev rabi jezik, ki zna zgrabiti srce in ki vpliva tudi na človeško voljo. Tem potrebam Cerkev zamore zadostiti edino materni jezik, ki ga otrok doživi pred dobrimi očmi svoje matere in v veseli igri s tovariši... Nikdar in nikoli ne zmore tega tuj jezik, ki se enemu narodu usili proti njegovi volji. Zelo nadarjen otrok more v južnotirolski šoli pač dospeti tako daleč, da razume lahko italijansko pripovedko, četudi posameznih besed sploh ne ali samo napol pravilno zapopade. Pa tudi najmodrejši ostanejo glede razumevanja samo na površju. Tuj jezik ne doni iz srca v srce... Četudi ima Cerkev na Južnem Tirolskem še nemško božjo službo in dvakrat na teden nemški krščanski nauk, ji je vendar odvzeta možnost, da dobi globlji duševni in npravni pliv na otroke, ker ne obvladajo nemškega pismenega jezika. Vse besede, ki se ne tičejo domačih pogovorov o jedi in pijači, o travniku in hlevu in otroških igrah, manjkajo otroku. Otroci so ja še po večletnem šolskem pouku analfabeti.

Tako je verouk za duhovnega učitelja zelo pogosto mučeništvo. Otroci ga ne razumejo... Če duhovnik skuša razlagati težke pojme krščanskega življenja, če govori o usmiljenju, milosti, previdnosti, zvestobi, hrepenenju — vidi samo dolgočasne obraze, ki ga ne razumejo. Otroci ne razumejo več globljega pomena zgodb sv. pisma, ne morejo več zapopasti vsebine pridig, tudi ne, če so nadarjeni.

Cerkev, kateri šola ne sme dati podlage za njen pouk, Cerkev, ki sama ne sme nič ukreniti, da bi otroku odprla globlji pomen njegovega jezika, je skoroda obsojena v onemoglost. Cerkev vidi svoj mladino duhovno in npravno propadati in se odvajati naukom krščanstva; vidi, kako umetno motenje jezika vpliva na otroke in kako rodi neravnost, raztresenost in čut manjvrednosti. Matere in zdravniki vedo duhovnikom pripovedovati žalostne reči. Dvojezični otroci postanejo duševno „kakor gluhi na eno uho“. Položaj tedaj ni ta, da postanejo otroci, ki izgubijo nemški materni jezik, iz nemških protestantov in nemških katoličanov, naravno italijanski ali francoski, rumunski ali ogrski protestantje ali katoličani, ampak celo tam, kjer se posreči jih oropati lastne narodnosti in kjer sprejmejo tuj jezik, pomnožijo samo armado italijanskih, francoskih, ogrskih in rumunskih brezvercev. Sredi med obema jezikoma ležeče stanje zaostajanja in podivjanja povzroči izgubo itak že močno ogrožene posesti (vere). Ni tako, da je samo „en rod“ izgubljen za kulturo in višje človečanstvo.

Ta izkušnja, da materni jezik določuje otrokovo versko življenje in da samo ta more resnično vplivati nanj, se čuti danes pri kristjanih povsod na zemlji močneje kot kedaj poprej. V otoplem obu-

pu gledajo stariši usodo svojih otrok... Stariši in otroci se ne razumejo več ne v dobesednem in ne v prenešenem smislu. Tako pridejo v družine napetosti, ki nastajajo iz skrbi starišev za dušno zveličanje otrok, in vodijo pogosto k prav žalostnim preprirom. Pobožni stari rod ne razume več razbrzdane, dvoilične mladine, ki raste pred njegovimi očmi, in nima sredstev, da bi svoj upravičeni vpliv uspešno uveljavil... Kdor gleda v družine, ta spozna, kako se tu odigrava ena najstrašnejših žaloiger, ta vidi posledice, ki se morajo pokazati, če se narodu odvzame njegova najsvetejša dobrina. Z jezikom se narodu ne ukrade samo duša, možnost, da se pribori do bolj razvitega duševnega življenja, ampak se ovira tudi njegov telesni in poklicni napredek. Na vseh poljih življenja je oškodovan, ne samo, da mu je odvzet najvažnejši npravni zaklad, manjkajo mu tudi zmožnosti za težki gospodarski boj. Poleg drugih navideznih vzrokov te škode se težko spozna, da je temu dvojezičnost pravi vzrok. Toda dvojezičnost more biti najhujša nadloga, ki je kedaj tlačila ljudi.

Cela vrsta obrambnih zvez različnih ver je nastala, opirajo se pa na spoznanje, da se z narodnostjo ščiti vera. Narodnost vzdržuje vero, vera vzdržuje narodnost, ena podpira drugo.

Država, ki daje svojim državljanom svobodo vesti in jim jamči za svobodo verskega življenja, greši zoper svoje lastne temeljne določbe, če prepoveduje ali ovira negovanje maternega jezika. Ona jemlje z eno roko, kar je dala z drugo. Poglobljenega verskega čuta, resničnega krščan-

Italija zmaga v Afriki.

Od vsega začetka je bilo pričakovati, da bo odpor Abesincev proti prodiranju italijanske vojske v abesinske pokrajine zadel na velike težkoče. Abesinci, morda hrabri in drzni v boju moža z možem, podlegajo premoči moderne vojne tehnike.

V minulem tednu so Italijani prodirali na severni in južni fronti. Na severu se italijanska vojska v fronti 100 kilometrov bliža mestu Makalle, ki je za svetim Aksumom drugo večje mesto severne pokrajine. Največja ovira prodiranja ni toliko abesinska vojska kot divje razorano gorovje. Padec Makalle se pričakuje vsak dan. Na jugu prodirajo Italijani v fronti 80 kilometrov. Zasedli so strateško važne kraje Gorrahei, Ual-ual in Dolo. Njihov cilj na jugu je Harrar, najlepše in najponosnejše abesinsko mesto. Prebivalstvo tega mesta je že večinoma iz strahu pred napadi italijanskih letal zbežalo v osrčje dežele. Strehe mestnih hiš so zaznamovane z velikimi rdečimi križi, da bi jim Italijani kot bolnišnicam prizanašali. Poročajo, da je dozdevnih bolnišnic v Harrarju po številu več ko bolniških posteli.

Resne abesinske protiofenzive menda ni pričakovati, ker je tudi nemožna — vsaj ob normalnih prilikah. Prevelika je tehnična premoč Italijanov. Njihova vojska razpolaga z najmodernejšim orožjem začeni od brzostrelnih strojin pa do zračnih bomb in lahkih tankov. Abesinska vojska je sicer velika po številu — vseh abesinskih vojakov je po italijanski cenitvi nad pol milijona — nima pa primerne orožja, je brez izvežbanih častnikov in brez prave vojaške discipline. Le 30.000 vojakov neguševe garde bi smeli smatrati za redno izvežbano vojsko. Ostala vojska je razdeljena po plemenih in ji načeljujejo pokrajinski poglavarji. V večini je opremljena s starimi puškami in sulicami in šele v zadnjem času se skuša privajati modernemu orožju, katerega je menda v deželi vedno več. Jasno je, da se v par mesecih ne da izvežbati in dobro opremiti polmilijonska vojska.

skega življenja ni namreč mogoče gojiti brez maternega jezika. Cerkev pa, ki upošteva narodnost in pomaga gojiti materni jezik, dela za npravnost, dela za vero, dela za Boga. Zahteva Cerkev do države je potemtakem jasna: Cerkev mora zahtevati, da daje tudi šolski pouk temeljito vzgojo v maternem jeziku, da izpopolni jezik, ki ga otrok prinese od doma in da se zraven drugi jezik, državni jezik, po praktičnih potrebah goji v taki meri, da pri tem ni oškodovano znanje maternega jezika. Cerkev ne more hladno prezirati, če se z jezikovno-političnimi ukrepi umetno onemogočuje versko in npravno življenje, če se umetno ustvarja duševna in moralna podivjanost. — Tako članek, posnet po knjigi „Die Sprache als Bildnerin der Völker“ iz peresa Georga Schmidt-Rohra.

Iz teh izvajanj, ki smo jih skušali dobesedno in vendar jasno posneti po nemškem verskem listu, vidimo, kako velik interes ima Cerkev na gojitvi maternega jezika, ker edino materni jezik more dati podlago za globoko versko življenje. Če gledamo naše razmere, vidimo, da sta tudi pri nas narodnost in versko življenje ozko povezana. Zato pa se tembolj čudimo, da se pri nas najdejo celo za versko življenje odgovorni činitelji, ki iz vzrokov osebne udobnosti zanemarijajo materni jezik celo pri verouku in božji službi. Kot katoličani se čutimo dolžni, da kažemo na razmere, da ne pridejo drugi in Cerkvi sami ne očitajo dvoiličnosti. Cerkev sama ni kriva teh razmer in mora, ker je interesirana na verskem življenju, iz verskih nagibov zahtevati, da nudi tudi šolski pouk temeljito vzgojo v maternem jeziku.

C. P.

Ob teh prilikah je izid vojne v Afriki jasen. Italijanski uspeh v Afriki zamorejo pa zmanjšati dogodki izven Afrike, ki nikakor ne govorijo v prilog Italiji.

Anglija pritiska na Italijo.

Dvoboj Italije in Anglije za mednarodno veljavo in ugled se skoroda končuje v prilog Angliji. Dočim so bili še zadnje dni v oktobru izgledi, da bodo posredovanja Francije uspela in da pride do sporazuma, je začetek novembra te nade že prečrtal. Angleži odklanjajo francosko posredovanje kardinala Pacellija, ki je s svoje strani podprl francoska prizadevanja. Ženevski zbor je danes popolnoma pod vodstvom Anglije. Njegov zadnji sklep se glasi, naj se z 18. novembrom pričnejo izvajanja takozvanih sankcij — pritiska — proti Italiji. V koliko se bo to zgodilo, zavisi sedaj od posameznih držav. V splošnem je tako, da se izvajanj gospodarskega pritiska branijo države, ki bi pri tem utrpele kakoršnokoli gospodarsko škodo, dočim pristajajo na pritisk druge, katerih gospodarski odnosi z Italijo niso velike važnosti. K postopanju proti Italiji je pozval ženevski zbor ne samo članic-držav, marveč tudi vse one države, ki stojijo izven Zveze narodov.

Anglija nadalje utrjuje svojo premoč v Sredozemskem morju. Pozvala je pod orožje rezerviste, popravljajo se obrabljene ladje in urejujejo pomorska angleška oporišča v Sredozemskem morju. Angleži stojijo na stališču, da mora Zveza narodov Italiji pogoje za ureditev afrikanskega spora diktirati. Mnogi listi trdijo, da je Anglija v skrajnem slučaju pripravljena celo za vojaški nastop članic Zveze narodov proti Italiji, da jo ukloni svoji volji in prisili k miru.

Italija do danes ni zmanjšala svojega odpora proti pritiskom Anglije. Pripravlja se celo na slučaj, da jo izvajanja gospodarskega pritiska izohirajo od ostalega sveta in docela zaprejo njen uvoz in izvoz. Vlada je že odredila, da se omeji

prodaja mesa v mesnicah in zniža uporaba mesa v javnih lokalih. Omejila bo izdatke v javnih uradih, znižala uporabo tiskovin, odredila štednjo pri kurjavi in razsvetljavi i. dr. Gospodarskemu pritisku Anglije bo odgovarjala s štednjo doma, na vojaški pritisk pa bo po Mussolinijevi izjavi odgovorjala z vojsko.

Glasovi o mirni ureditvi afrikankega spora kljub vsej današnji napetosti še niso docela utihnili. Bodoči razvoj pa bo v veliki meri zavisen od notranjepolitičnih dogodkov v posameznih državah — Franciji in Angliji predvsem — kjer je odjek abesinske vojne vedno silnejši.

Volitve v Angliji so razpisane za november. Vlada si je zvesta, da bo v njih odnesla veliko zmago. Dočim je doslej vladajoča stranka konzervativcev imela težke boje z opozicionalno delavsko in liberalno stranko, rastejo danes njene simpatije pri delavstvu in v liberalnih angleških krogih. Nedavno je delavska stranka enoglasno podprla vladno zunanjo politiko. Liberalna stranka pa je vladi hvaležna za njeno stališče k Zvezi narodov. Dobrih devet desetih Angležev odobrava nastop svoje vlade v Ženevi in njeno odločnost proti italijanskemu fašizmu. Tako je pričakovati, da bodo izšli pri novembarskih volitvah angleški nacionalci ojačeni. Nada na to zmago sili zastopnike Anglije v Ženevi še bolj k odločnemu nastopanju proti Mussoliniju.

V Franciji narašča radikalizem. Lavalovo stališče je omajano, ker njegovega posredovanja med Italijo in Anglijo ne podpirajo francoski socialisti. Socialistična stranka v Franciji je najmočnejša stranka in šteje že desetletja največ poslancev v francoskem parlamentu. Zadnja leta so nakazovala njen polahni razkroj in že so mnogi pričakovali razcepitev stranke v skrajne levicarske-komuniste in zmerne socialiste. Zunanje-politični razvoj, seosebno italijanski korak v Abesiniji pa so vrste francoskih socialistov združili proti Lavalu. Slednji zato skuša najti zaslombe pri desničarjih, katerih radikalnejše krilo zagovarja fašizem in drži z Mussolinijem. Poznavalci francoskih notranjih razmer trdijo, da se v Franciji pripravljajo v dogledni dobi dogodki, ki bodo najdalekosežnejših posledic ne samo za Francijo, marveč za celo Evropo.

Vojna industrija cveti. Po poročilo glasila Zveze narodov narašča mednarodni promet v orožju in razstrelivih. Skupna vrednost prodanega orožja in streliv po svetu je znašala v tekočem letu nič manj ko dve milijardi in 800 milijonov avstrijskih šillingov. Dočim so padle cene vseh drugih proizvodov, se kriza cen orožja in municije ni dotak-

nila. Anglija, Belgija, Čehoslovaška in Amerika delajo lepe dobičke, ker so poglavitne države, ki se bavijo s proizvodnjo vojnih sredstev.

V naši državi. Minuli teden je stal v znamenju načelnih izjav novih vladnih mož. Socialni minister dr. Dobretsberger se je v velikem govoru jasno izjavil za delavske pravice v novi državi ter pozval delavce, naj naznanijo vsako krivičnost podjetnikov potom svojih organizacij vladi, ki bo skrbela za odpomoč. Minister je za večjo samostojnost socialnih ustanov in delavske strokovne zveze. Obljubil je nadalje pomoč vsem, ki še niso učlenjeni v gospodarski aparat. Proti poizkusom zvišanja cen po podjetniških organizacijah bo odločno nastopal. — Poljedelski minister dr. Strobl pa je na zborovanju na Zgornjem Avstrijskem podal sledeče točke svojega delovnega programa: Dosedanji način subvencij ogroženim kmetom ni več na mestu. Pospeševanje kmetijstva mora biti enotnejše in smotrnejše. Pospešiti bo treba prodajo kmetijskih proizvodov tam, kjer je danes zastajala. Posebno skrb bo minister posvetil vprašanju prometa z mlekem in živino ter se v posebnem baval s položajem v St. Marksu, ki je izzval v zadnjih letih toliko nezadovoljnost. Pri srcu so mu gorski kmetje, ki si morajo vsakdanji živež dokupovati. Razdolžitvev ogroženih gorskih kmetij je nujna. Treba bo tudi poživiti kmetijske kredite. Minister je bil dolga leta tovariš pokojnemu kanclerju dr. Dollfussu in zato deli skrb rajnega kanclerja za ogroženo kmetijstvo v državi.

Ostala politika v par besedah. Jugoslovanska vlada je odobrila 20 milijonov dinarjev v pomoč pasivnim krajem. V kratkem pride v skupščini v odobrenje predlog sporazuma države z Vatikanom. — Na čelo čehoslovaške vlade je stopil Slovak dr. Hodža, ker je dosedanji predsednik prevzel mesto predsednika parlamenta. Novi vladni šef je splošno priljubljen. Mnogo si nadejajo od njega ne samo Čehi, marveč tudi Slovaki in Nemci. — V Berlinu imajo zaprtega škofa dr. Leggea. Očitajo mu, da je rušil temelje države. Po zadnjih vesteh škof vsled slabih razmer v ječi umira. — Španija ima novo vlado, katere najmočnejši mož je vodja katoliške stranke Gil Robles. — Grčija se je minulo nedeljo z 95 odstotki volilcev izjavila za vpostavitvev monarhije. Kralj Jurij se baje vrne okoli 20. novembra. — Rumunija je v precepu. Ima se odločiti za Rusijo ali Poljsko. — Poljskega zunanjega ministra Becka, velikega prijatelja Nemcev, nameravajo odstraniti iz vlade. — Na Kitajskem je bil umorjen min. predsednik Vančunvej. Zagovarjal je popuščanje napram prodiranju Japoncev v kitajsko državo. Atentat zna imeti dalekosežne posledice za odnose obeh velikih držav na skrajnem vzhodu.

Pismo v novembru.

Še se najdejo kmečke hiše, kjer najdejo posli nov dom in ostanejo tam dolga leta. Časopisi nam večkrat poročajo, da so bili posli odlikovani za dolgoletno zvesto službovanje. Vendar so to redki slučaji. V zadnjem pismu že smo pisali, da leži krivda na obeh straneh.

Posel opravlja ista težka dela ko družinski udje in mora imeti isto hrano. To je našemu gospodarju samoobsebi umevno, da bosta hlapec in dekla z njim skupaj obedovala pri isti mizi, toda pri velikih „herenpavrih“ se dela v tem razlika. Gospodar bo poslom tudi vestno izplačeval dogovorjeno plačo in je ne bo zadrževal. Dandanes se nešteto krat zgodi, da mora posel tožiti za zaostalo plačo, oziroma je svoje težko prislužene prihranke celo gospodarju posodil, in končno so vsa pota zama. Zato je boljše manj obljubiti, a to vestno in redno izplačevati, kot pa veliko obljubiti, pa nič dati.

S prislužkom si bo posel, če štedljivo ravna, kupil potrebno obleko in mogoče še prihranil kak šiling. Poznamo ugledne in pridne gospodarje, ki so začeli kot hlapci, danes pa so lastniki velikih kmetij, katere so si pridobili z neumorno pridnostjo in varčevanjem. To ni bila samo njihova sreča, ki jih je spremljala, temveč predvsem zdrava pamet. Dandanes je smisel za štedljivost zelo ponehala, hlapci težko prisluženi denar često zapijejo, dekle obrnejo vse na drage in moderne obleke ter na — bicikle. Vzrok, da dandanes ni več tistega čuta za štedenje, je iskati v dobi inflacije. Marsikdo je pred vojsko nosil težko prisluženi denar v hranilnico, upajoč, da bo imel nekaj za stara leta, danes pa ga obhajajo grenke misli, da je sedaj ta denar brez vrednosti in je bil ves trud zaman. Nadaljni vzrok ponehavanja štedljivosti leži v našem času samem.

Posel mora imeti pravico do nedeljskega počitka, da ima priložnost za izpolnitev nedeljske dolžnosti. Mlajše posle mora gospodar z besedo in lastnim vzgledom kot lastne otroke napeljevati v čednostnem življenju. Če je posel veren, je pošten in vestno opravlja naložena dela. Če kmečke hiše posvečujejo nedelje in praznike in gredo kolikor mogoče vsi člani v cerkev, bo toliko več sreče in zadovoljnosti, več medsebojne zastopnosti v družini. Napeljevanje poslov k verskemu in čednostnemu življenju je dandanes kočljiva reč. Odrastlemu hlapcu ne smeš skoraj nič reči, ker stoji na stališču: Jaz dam kmetu svoje delovne moči na razpolago, on mi plača zaslužek, pa sva bot. Nič ga ne briga, kar počnem v prostem času. So žalibog tudi gospodarji, ki odobravajo tako mišljenje in se ne brigajo za posle v prostem ča-

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(54. nadaljevanje.)

Ogledal se je z jasnim in treznim pogledom širou naokoli in je preiščeval in je snoval naklepe. Polagoma je vrgel svoje misli in osnove med ljudstvo, brez šuma, kakor mimogrede, da bi ne opozoril morda prezgodaj in prejasno nasprotno mislečih, ali omahljivcev in dvomljivcev, da bi jih ne zdramil ob nepravem času in bi izval le odpor. Ker vedel je dobro: kakor bi bilo v nevarnosti življenje in zveličanje, se drži narod starega, bodisi že dobro ali malo vredno. Tako je pripravljaj pot; oral je, ko se je zdelo mnogim, da stoji le razmišljajoč ob njivi, sejal je že, ko še večina niti opazila ni, da stoji že na njivi, sredi med svežimi razori.

Začrtal si je veliko nalogo: vneti vsa srca za resno, neumorno delo, ker izvor in začetek življenja je delo, in v delu je dopolnjevanje življenja.

Pred vsem je obrnil pogled in pozornost na dušo naroda, na sok, ki daje vsemu domu vedno novo moč, vedno spet sveže življenje: na mladino.

„Kaj posedate po gostilnah, zapijate denar, talente in moč življenja! Pri meni se zberite v nedeljo popoldne. Ne bo vam dolgočasneje nego v krčmah.“

In glej, toplota besede in sila prepričanja sta privabili takoj nekatere. In resnično, ni jih mučil dolgčas one ure, ki so jih prebili ob nedeljah v župnišču. O domu in o svetu je bila govorica največkrat. O vsakdanjem delu so se porazgovorili,

o vsakodnevem trudu in o upanju, ki ga sejejo s tem delom, ga polagajo v to delo in ga zajemajo spet iz dela. S toplo besedo in s sočutnim srcem se je menil župnik z njimi o tem urejenem njihovem delu in jim je pokazal nemirno delo, neumorni trud, brez odpočitka skoro, zunaj v svetu. Mož proti možu stoji tam, močnejši proti močnemu. In za druge se dela tam in se daruje življenje in njegova moči; tukaj se trudijo za se, za svoje, za rodno zemljo. Opešajo tam zunaj moči, in glej, ne ve človek, komu jih je daroval, v kaj jih je zakopal. Tukaj jih zakoplje in zaorje v lastno ali vsaj domačo zemljo, ki ga živi navzlic svoji trdosti in skoposti, ki bo živila tudi potomce njegove. In manj nevarnosti je ob trudu in žrtvah, ki jih zahteva dom, nego ob delu v tujini. Zato: zadovoljnost! Zadovoljnost tudi ob malem in pičlem, ker tujina ne daje nikakor več, obilneje, a zahteva mnogo več... O močeh ljudstva, o duševnih in gmotnih, se je vnel razgovor. In župnik jim je dokazoval iz življenja in iz knjig, kako trosi naš rod lahkomišelnost svoje moči z nepremišljenim ali vsaj neurejenim življenjem, s pitjem, z lenobo in s slabo porabo časa, z nasprotstvi, s prepiri in s tožbami med sosedi. Velike sile spe in žive v našem narodu. Le spoznati jih je treba, rabiti jih prav, previdno štediti z njimi.

Nova je bila mnoga beseda. Nobene pa ni bilo, ki bi izživala na odpor. Večina tega je bila znana vsem; le jasnosti ni bilo dovolj do sedaj, v meglo je bilo zavito mnogokaj. Ker se ni razmišljalo o tem. A ko je posvetila v poltemo luč prepričevalne besede, iz prepričanja prikipele, je bilo hipoma jasno vse. Neurejenega je bilo mnogo v mislih, urejevala je zdaj preiščljena beseda, oprezna, skrbna roka.

In glej, naglo se je množila prva, majhna pešči-

ca obiskovalcev popoldnevnih razgovorov. Vedno več jih je prihajalo po knjige, po časopise, po svete. Ustanovili so hranilnico in posojilnico, in ni jih bilo v fari dvajset, ki bi rekli: „Ni je treba!“

Kakor vzbrsti pomladi po toplem, pohlevnem dežju novo zelenje, in se razvija popje naglo in veselo, in se prikazuje cvetje, tako se je budilo novo življenje po poljanskih vaseh. Resneje so gledale oči, posebno mladim, a obenem veseleje, a tudi samozavestno. Resneje, ker so se zavedali jasneje življenja in njegovih nalog in zahtev: ni zabava življenje, ni vesel praznik. Veseleje, ker so poznali svoje moči in so vedeli, da dosežejo cilje, v večini vsaj. Veljalo je poprej marsikomu geslo: živimo danes, današnjemu dnevu, jutrnji poskrbi za se. A koliko jih je bilo zdaj, ki so poklekali pred lažnjivo to božanstvo? Koliko jih je bilo še, ki so zapijali ob nedeljah na Gornji Poljani ves trud in vse delo tedna in tednov? Resnično, vidno so se redčile njih vrste. In razen krčmarjev na Gornji Poljani se ni hudoval nihče v vsi fari na to. Veselili pa so se stoteri. Radovale so se duše žen, trpečih poprej ob sirovosti mož, žalujočih ob pomanjkanju ljubezni in dostikrat še najpotrebnejšega za vsakdanje življenje. Veselila so se srca malih, ki so dobivali jesti in so slišali vsi srečni blažje in prijaznejše besede nego kdaj poprej. Veselili so se oni sami, ki so bili poprej sužnji pitja in strasti, a zdaj prosti in ob tem močni in srečni. Ker iz prostosti so rasle in kipele močne sile, iz sil veselje do dela, iz dela novo življenje v vsi fari, ker začetek življenja je delo, in delo je njega dopolnjevanje. In življenje brez dela je polovično življenje, je smrt in pogin. In z delom je bil blagoslov nebeški; a blagoslov sta spremljala mir in sreča in sta mu sledila vsepovsodi.

(Dalje sledi.)

su. O posledicah take „svobode“ poslov raje ne govorimo.

Če pridejo 12—14letni otroci služiti, jim mora kmet nadomestovati stariše in jih vzgojevati. Z doraščajočimi in mladoletnimi posli se da še kaj doseči, dočim si odrastli v tem oziru nič več ne dopustijo povedati. Kot namestniki starišev bi morali gospodarji skrbeti tudi za duševno vzgojo mladoletnih, doraščajočih poslov. Tod se veliko greši in opušča, ker se gospodar ne briga za drugo kakor samo za to, če mu je mladi hlapec naredil to, kar mu je ukazal. Dogodil se je slučaj, da gospodar ni dovolil doraščajoči deklici v cerkev in ji celo zagrozil, da jo odpusti iz službe, če ne ostane doma. Seve so to izjeme.

S sledečimi ostrimi besedami biča sv. oče brezobzirne podjetnike v industriji: „Ker so voditelji gospodarstva zgrešili pravo pot, ni moglo izostati, da so tudi široke delavske množice nastopile isto pot. To toliko bolj, ker so mnogi delodajalci svoje delavce zlorabljali samo kot orodje, brez ozira na njihove duše, brez vsake misli na višjo stvar. Resnično zgražati se moramo pri misli na brezštevilne nevarnosti, katerim so izpostavljeni mladoletni, ženska čast mladih deklic in ostalih delavk. Koliko zadržkov za posvečevanje nedelje!“

Veliki revčki so mladoletni otroci. Že v šolskih letih so poslani v službo in vidimo jih često v jesenskih dnevih bose, slabo oblečene, kako prezebajo v mrzlih jutrih in pasejo živino. Zanemarjeni doraščajo divje kot negojena drevesca.

V današnjem pismu smo slikali senco okoli naših malih in mladih ljudi, da bi mi vsi jih obdajali z še večjo ljubeznijo in skrbjo. K. f.

Bodočnost je mladine!

Mladina, na delo! V novo prosvetno sezono gremo. Ob njenem začetku naj gre naš klic in poziv do slehernega našega prosvetnega društva: Naša narodna bodočnost zavisi najprej in najbolj od našega dela za narodno dobrobit. Brezbrizje in nezavednost sta grobokopa slovenskega življa na Koroškem. Mladina, ki bi ostajala tudi danes še slepa za tisočero potrebo in gluha za stotero prošnjo svojega rodu, je starikava in nosi svoje ime po krivici. Kajti bodočnost jo mora obsoditi v duševno in gmotno suženjstvo. — Zato, fantje in dekleta naših izobrn. društev! Na delo! Poglabite srčne in umske izobrazbe, sestankov in iger, petja in glasbe, knjig in zdravega športa! Le tako dozorite nekoč v dobre očete in matere, v skrbne gospodarje in pridne gospodinjice, v zveste sinove in hčerke svoje Cerkve in svojega naroda.

Osrednji odbor.

DOMAČE NOVICE

Beležimo. Zadnje nedeljo v oktobru se je vršilo v Dobrli vesi zborovanje domovinske fronte, katerega se je na vabilo udeležilo poleg okoliških članov Heimwehra tudi precejšnje število Slovencev. Kot govornika sta bila napovedana dež. poslovodja Sturmscharen posl. Krumpl in ritmojster Fraess-Ehrfeld. Dobrlaveški vodja Heimwehra župan Taurer se je izjavil proti govoru posl. Krumpla, nakar je slednji zapustil dvorano. Drugi govornik se je stvarno bavil s položajem v državi in izven države ter pozival k sodelovanju. Tudi v manjšinskem vprašanju, tako je dodal, bo treba najti poti do rešitve. Kot naslednji govornik je sledil Taurer. Posvetil ga je izključno koroškimi Slovencem. Govornik je izjavil mnenje, da je vzajemnost Nemcev in domovinistov (!) Slovencev z narodnimi Slovenci v okvirju domovinske fronte nemogoča. Slovenski narodni delavci niso vredni nemškega zaupanja, ker se pred celovško oblastjo zavijajo v državizveste plašče, v resnici pa tajno rovarijo naprej. Ti spadajo prej v taborišče v Wöllersdorfu. Govornik se je spominjal svoječasne prireditve „Ustoličenja“ v Prevaljah v Jugoslaviji, Malgajevga spomenika in v posebnem pa nazval nedavno pevsko prireditev Slov. prosv. zveze v Dobrli vesi izzivalno za Nemce. Ostro je kritikoval šolske zahteve koroških Slovencev in dodal dobesedno: „Vlada se na par tisoč Slovencev ne more ozirati. V slučaju pa, da bo ugodila šolskim zahtevam koroških Slovencev, bomo nastopili s silo in jih onemogočili s šolskim štrajkom.“ Svoj govor je Taurer zaključil s pozivom na delo v prid enotni in nedeljeni Koroški. — Op. ur. Famosni govor doblaveškega mogotca je vsekakor dragocen prispevek k razčiščenju po-

Mrzlo pristaviti

se mora Kathreiner,
potem 3 minute kuhati
in vzeti 6 dek na en liter.
Tako pravilno — okusno
in dobro tekne,

pravi sladni mojster Waldmann tvrdke

Kathreiner

ložaja okoli manjšine v deželi. Pod našo častjo je, da bi na prostaška izzivanja omenjenega gospoda odgovarjali. Stori pa so koraki, da se meročajni krogi odločijo ali v prid pravici, ki jo naša država in njeni voditelji naglašajo tudi v slovenskem vprašanju, ali v prid strupenemu reakcionarstvu krogov, katerih tolmač je bil tokrat Taurer.

In še beležimo. Občinski odbor v Logi vesi, kateremu načeljuje zaslužni župan g. Matevž Rainer, je bil minuli teden razpuščen. Povod razpustu so ovadbe, ki so se v zadnjem času množile proti g. županu, češ da ovira delo državizvestih krogov. Brezimneži v teh ovadbah niso seve štedili z očitki iredente. Za komisarja logaveške občine je začasno imenovan župan iz Vrbe. Z naše strani se je ukrenilo, da bo ob priliki imenovanja novega občinskega odbora Loga ves pravici zadoščeno.

Kos Koroške v Ameriki. Dne 10. oktobra t. l. je obiskal najvišjo slovensko župnijo na svetu (3070 metrov nad morjem) ljubljanski vladika nadškof dr. Gregorij Rožman. Imel je tri dni trajajoč misijon in je birmal 54 slovenskih in hrvaških otrok. Poleg vdanih src smo mu nudili svež zrak in še naše gore, ki sličejo koroškimi. Za tri dni je bil tu kos — Koroške. Po stari indijanski šegi smo nadškofa sprejeli v naše pleme „Orlovsko gnezdo“ in mu dali ime „Os Fanitu“, kar se po domače reče: orlovsko oko. Poleg tega je tu postal tudi „naš škof“. Srci dveh Korošcev pa sta bili za tri dni na Koroškem. Pozdrav rojakom župnik Jurij Trunk.

Z dežele. Kamorkoli zajdeš v večjo ali manjšo družbo, pogovor se navadno suče okoli abesinske vojne. Čudovite resnične in seve tudi neresnične stvari okoli tega danes tako znamenitega koščka afrikanske dežele čuješ, spomini izza svetovne vojne se oživljajo, domišljija dodaja nejasnemu in neznanemu svoje oblike. Zdi se, da segajo odmevi afrikanski žaloi gre že v sleherni gorsko vasico in puščajo svoje sledove. Tako me je nedavno zaneslo v neko podjansko vaško gostilnico. Ob mizi so stikali domačini glave nad zemljevidom, ki ga jim je poskrbel posla večji gostilničar. Iz lista so na zemljevidu zasledovali razvoj abesinsko-italijanskih front in dodajali svoje bolj ali manj duhovite pripombe. Večina simpatij je na strani ogroženih Abesincev, ki da bojo po mnenju teh vaških modrijanov prejkoslej Italijane zajeli za hrbtom; neverjetno natanko ve Joža pot, po kateri dojdejo abesinske čete v italijansko zaledje. Peter spet vidi italijanske vojake umirati od lakote in žeje nekje sredi neizmerne abesinske puščave. Jakej gre še dalje in zre celo že pohod vseh afriških črncev, ki hite na pomoč ogroženim rojakom; ko listja in trave jih je in sovražnika bodo pomandrali čez noč. Previdnejši Janez, ki pozna vso grozoto vojne fronte in je doživel dneve sredi najstrašnejšega prasketanja in bruhanja strojnic, pušk in kanonov na nekdanji soški fronti, seve svari pred pretiravanji in modro dostavlja; v vojni zmaguje modernejša tehnika, tanki, bombe in letala so učinkovitejši od navdušenja in

bojevitosti. In zdi se, da mu daje dejanski razvoj tam doli v Afriki pravo. Starega in izkušenega vojaka nadkrili le še modri sivolasi Folt, ki takole dostavlja pomenku: V svetu je že spet predobro, da hočejo vojno. Spet bo morala priti šiba božja in udariti še bolj trdo in bridko, da se končno spametujemo.

Borovlje. (Občinska seja 30. X. 1935.) Uvodoma poroča župan o izvršenem delu pri Bajtiški cesti. Pred kratkim se je mudil tukaj v tej zadevi ministerialni svetnik, ki je izjavil, da se gospodje na Dunaju posebno zanimajo za mešano ozemlje in da se bo storilo vse, da se naši kraji tudi gospodarsko dvignejo. Po tem izvršenem delu pridejo prihodnja leta na vrsto poprave stranskih potov v gorskih krajih in načrt je nadalje, da se zveže cesta z obirsko občino. Tudi poprava ceste Gorice—Kožentavra dobro napreduje. Zadeva garnizije je še vedno aktualna in skoraj sigurno je, da pride vojaščina v Borovlje. Občina se poteguje tudi za nakup socialdemokratskega „Arbeiterheima“ na Dobravi, vendar se danes glede te točke ne mora poročati nič zanesljivega. Prihodnje leto se namerava iz šolskega poslopa v Podlublju napraviti stanovanje za občinske ubožce in sedanja Boštova hiša bi se dala v najem za stanovanja. — Sprejmejo se nekatere osebe v obč. pristojnost, deloma druge odklonijo. — Koncesija za gostilniško obrt Tereziji Mack se ne priporoča. Gostilna pri Kajzru se priporoča za razširjenje obrti na opojne pijače. Nova gostilniška koncesija Lojze Ogris se odkloni in župan izjavi, da bo storil vse, da se zabrani tej osebi obrt, ki vpliva tako nemoralno na njene mladoletne otroke. Točka iste koncesije Ferd. Justa se preloži na poznejši čas. — Mežnarju boroveljske fare se dovoli prostovoljni prispevek mesečno 10 S, kateri znesek se bo morda pobral vsakih par let enkrat v okvirju cerkvene doklade. — Finančni odsek predlaga za župana pavšalno odškodnino mesečno 200 S, pri kateri svoti so vračunjeni tudi vsi izdatki vožnje itd. — Kupilo se bo nekaj zemljišča poleg mosta pri živinskem trgu za skupno svoto 150 S. — Končno poroča načelnik stavbnega odseka o izvršenih popravah raznih potov v občini in kanalizacijah, nadalje se pretresejo točke radi vodovoda in končno se sklene, da se postopa glede stavb novih hiš bolj natančno v smislu koroškega stavb. reda. Vsled nevarnosti pred ognjem se v mestu samem ne bo več dovolila zidava lesenih hiš, ki bi stale v neposredni bližini drugih poslopj.

Loče ob Baškem jezeru. (Poroki.) Naš žilavi društveni delavec in predsednik „Jepe“ se je naveličal samotarnenja ter si izbral za družico Reziko Galobič s Starega gradu. Poroča se je vršila dne 13. m. m. v mični cerkvi sv. Kocijana v štebenjski fari. Mladi družini želimo od srca, da bi bila sklenjena vez srečna in trdna bolj ko stoletni grad, pod katerim sedaj bivata. Po stari navadi so se svatje na grajski žegen prav krepko zasukali, fantje-sovrstniki pa so olepšali njun slavnostni dan z domačo pesmijo. — Vrli bivši predsednik „Jepe“ Valentin Tarman, posestnik Zlanove hiše v Pogorjah, ni hotel zaostajati in si je izbral za ženo in gospodinjico pridno Rožo Pöck, pd. Mikulovo pri Starem gradu. Dne 28. m. m. je bila sva-tovska sv. maša s slovesno poroko, nato pa so se številni svatje z godbo podali v Kopankovo gostilno v Pogorjah. Zaslužnemu društvniku in zvesti članici: Na mnoga leta!

Oče Aichholcer v Dobju umrl. V sredo 23. m. m. smo pokopali 84letnega gospodarja Aichholcarja, očeta znane Skledarjeve družine v Dobju, iz katere je tudi znani naš učitelj v Gornji Beli pri Beljaku. Obilno udeležbo slovesnega kondukta od domače hiše na farno pokopališče je vodil v spremstvu pečniškega župnika Maierhoferja č. dr. Ogris. V ganljivem govoru je domači župnik jemal na grobu slovo od rajnega očeta. Rajnega so pokopali zraven Marice Aichholcerjeve, njegove prerano umrle snahe. Skledarjevi družini naše toplo sočutje!

Pogreb cerkvene pevke v Pečnici. V soboto 26. okt. smo spremljali mlado gospodinjico Gracino, Uršo Binter, iz Zgornjih Brovelj na njeni zadnji zemeljski poti. Pljučna sušica jo je mučila celih 9 mesecev. Do zadnjega je upala, da bo ozdravela in zopet — pela v cerkvi. Saj je bila najboljša pevka našega znanega pevskega zbora. Njenega angeljskega soprana ljudje ne morejo pozabiti. Kako so jo spoštovali, so pokazali s tem, da so jo med boleznijo obiskovali ter tolažili. Sedaj pa rajna že poje z angelci nad oblaki.

Še dva sveža grobova. Dne 21. okt. so v Ljubljani pokopali uslužbenca uprave „Slovenca“, pod-

predsednika Jugoslovanske strokovne zveze in zadrugarja Jožeta Rutarja. Rajni je kot preprost delavec tovarne na Bistrici v Rožu začel kot prvi polagati temelje naši slovenski prosvetni organizaciji na Bistrici in okolici. Skupno z rajnim Tom. Lapušem in še par idealnimi fanti in možmi je leta 1906 ustanovil slov. krščansko delavsko društvo za Bistrico in okolico ter bil njegov agilni tajnik in duša. Iz tega društva sta izšli prosvetni organizaciji v Št. Janžu in Svečah. Začel je snovati tudi delavsko strokovno organizacijo na krščanskem in slovenskem stališču in žel je vidne uspehe, ko ga je nato strupeni sovražnik Slovencev ravnatelj tovarne Faust vrgel iz obrata. Slovenska strokovna organizacija je s tem zamrla, sledila je nemška marksistična, ki je imela tudi v narodnostem oziru porazen vpliv. Mladi Rutar je pozneje prišel v Ljubljano v upravo „Slovenca“. Tudi tam je bil vsestransko delaven in postal nekaj časa tudi član občinskega mestnega odbora. Njegove zadnje poti so se udeležili visoki predstavniki političnega in gospodarskega življenja v Ljubljani. Naj dragi naš rojak in prijatelj počiva v miru! — V četrtek 1. novembra pa so v Podravljah pokopali gospodinjno Vošpernikovega doma in ženo znanega narodnega delavca g. Janeza Vošpernika. Mati Barbara je bila polna ljubezni do svojih otrok in dobra žena svojemu možu. Na njeni zadnji poti so jo spremljali poleg številne množice trije duhovniki, zastopniki številnih društev in korporacij, brambrovci pa so nosili krsto. Na grobu ji je govoril v slovo č. župnik Ulbing in dejal med drugim: Blagoslovili smo pred kratkim v Skočidolu novo uro in ob tej priliki molili za dušo, kateri bo prvi odbila zadnjo uro. Rajni je bilo to usojeno; na svoj rojstni dan je sprejela sv. zakramente za umirajoče. Naj počiva draga mati v miru! Vošpernikovim naše toplotno sožalje!

Drobilž. Razpisano je mesto pomožnega učitelja slovenščine na cel. učiteljskišču. — Pred celovškimi sodiščem so razpravljali o pritožbi, ki so jo naperili funkcionarji trgovinske zbornice proti „Kärntner Tagblattu“. Proces je odgođen, obeta pa prinesiti prav zanimive politične novosti. — Dvor. svet. Scheichelbauer je dognal, da se je cena masti in slanine v deželi podražila v zadnjih dveh mesecih za približno 1 šiling. Komisar je dognal, da je krivda na strani veletrgovine izven dežele. — Celulozno tovarno v Beljaku, največjo te vrste na Koroškem, so zaprli, ker ni mogoče iztirjati velikega dobroimetja, ki ga ima tovarna v Italiji. — Stari grad Wernberg, ki je bil nedavno še lastnina grofa Zeppelina, je kupil nek holandski samostan in se bodo v njem naselile sestre. — V Sinči vesi so aretirali nevarnega vlomilca 36letnega Pfeiferja, ki ima na vesti celo vrsto drznih vlomov. — 26. oktobra so uzmoviči vtilomili v vilo Bachmayer v Logi vesi ter odnesli blaga v skupni vrednosti 1200 S. — Pogorelo je gospodarsko poslopje mlinarja Moritza pri Pokrčah. — V Svečah je umrla Ana Partl, pd. Hojzlova mati. — Na Križni gori pri Celovcu so našli obešenega mladega neznanca. Identitete do danes še niso ugotovili.

NAŠA PROSVETA

26. in 27. novembra 4. voditeljski tečaj za fante! Osrednji prosvetni odbor opozarja društva in posebno udeležence dosedanjih voditeljskih tečajev na letošnji voditeljski tečaj v Celovcu. Na tečaju se bodo poleg načelne snovi obravnavala tudi že vprašanja praktične prosvete. Tako se bo govorilo o „ljudski visoki šoli“, o reformi našega igranja, o pouku slovenščine v društvih, o slovenski knjigi in našem petju, o sodelovanju društev z župnijskimi odbori i. dr. Tečaj se prične v torek 26. novembra ob 9. uri dop. Za hrano in prenočišče tečajnikov je poskrbljeno. Osrednji odbor je uverjen, da bo odziv iz fantovskih vrst h tečaju zadovoljiv in tako dokaz naše narodne žilavosti.

28. novembra občni zbor Slovenske prosvetne zveze. V četrtek dne 28. t. m. se vrši v Mohorjevi hiši v Celovcu ob 10. uri dop. letošnji občni zbor prosvetne centrale. Poleg običajnih poslovnih poročil sta na sporedu dva govora „Naše kulturno življenje in država“ in „Najhujšja dolžnost naše mladine“. Poleg društvenih zastopnikov vabimo na zbor še druge prijatelje našega narodnega življenja. Osrednji odbor.

Št. Jakob v Rožu. (Naši pevci.) Z velikim zanimanjem zasledujemo živahno pevsko gibanje po

naših dolinah. Dobri obiski vsepovsod pričajo, da se nam vsem hoče v teh dneh lepe melodije naše pesmi. Tudi mi v šentjakovski fari se že zelo veselimo obetanega koncerta, ki ga napovedujejo naši pevci. Baje bodo nastopili v mešanem, moškem in celo dekliskem zboru in podali poleg drugih tudi par čisto novih pesmi. Pojavljajo se sicer neke težkoče, katere pa bodo vrli pevci in pevke, stari in mladi, nedvomno premostili. Saj se smejo pohvaliti, da imajo danes mladega nadarjenega zborovodjo, kot jih je le malokod. Na koncert pa bomo povabili ves Rož. V.

GOSPODARSKI VESTNIK

Za silo obdelane njive. Naša zemlja malo počiva. Komaj spravimo en pridelek, jo že obdelamo za drugega, tako se vrstijo sadeži drug za drugim. Z eno samo brazdo se obdelata njiva za prihodnji sadež, zato je le za silo obdelana. Če pa počiva, se je navadno do časa posetve ne dotaknemo. Neobdelana jesenska praha se pri nas še zmiraj opazuje, dasi bi jo morali odpraviti, zlasti v krajih, kjer imajo težko zemljo. Zemljo moramo namreč zboljševati v njenih lastnostih in s tem v njeni rodovitnosti. Praho torej obdelajmo. Črez zimo ne puščajmo nepreoranih njiv, marveč sirove brazde. Posebno je to važno pri težki zemlji, ki je po naravi manj delavna in manj živa ter rabi izdatnega obdelovanja, da postane rahla in bolj delavna. Pa tudi če je njiva takoj obdelati za posetev, vršimo obdelovanje skrbno in temeljito, da so uspehi čim ugodnejši. Nikar semena v površino in za silo obdelane njive!

Poglejte v jeseni travnike! Eni so zeleni, drugi rjavi ali pa mešane rjavo-zelene barve. Jesenska travniška barva pomeni mnogo. Najbolj živi in rodovitni so travniki, ki ostanejo črez zimo lepo sočno zeleni. V tej zemlji so rastline v polni moči in jih v rasti ustavlja le zimski mraz. Na rjavih travnikih pa opazimo mah ali pa je ruša osušena in oslabiljena vsled borne zemlje ali pa mokre lege. Listje je na teh travnikih oslabilo in odmrlo. Tako ruša rabi v spomladi več časa, da spet oživi in ozeleni. Zato pomnimo: Travniško rušo je treba krepiti in oživljati. Ruša mora ostati do zime in preko zime zelena, tako kakor žitna polja. Redke ruše posejmo, izčrpani zemlji prvoščiimo gnoj, odstranjamo nadležni plevel, da bo travniška ruša res iz trav, izboljšujemo mokre lege z osuševalnimi jarki, skratka: skrbimo tudi za travnike enako ko za naše njive!

Mrzli hlevi. Naši hlevi morajo imeti stanovitno in ugodno toploto. Ni dobro, če so pregorki, ravno tako pa je napačno, če so premrzli. Potrebno toploto hlevov morajo dajati in vzdrževati živali same. Zato so prostorni hlevi običajno mrzli. To je na škodo reji in užitku, ki ga iščemo pri živini. V takem hlevu porabi živina preveč krme za proizvodnjo telesne toplote, tako da ji ostaja premalo za dajanje potrebnega užitka. Mlada živina v takih hlevih slabo uspeva, krave manj molzejo. Z eno besedo: krma se po nepotrebnem zapravlja. Posebno se to pozna ob pomanjkanju krme kot je to letos. Hlevska toplota igra važno vlogo pri reji živine in nujno je želeti, da v zimi to gospodarji upoštevajo. Skrb ne povzroča stroškov, pa pristihi mnogo izdatkov.

Velikovski trg. Prašiči (kg žive teže) 1.70—2.00, plemenski prašiči 1.30—1.70, krave 80—1.00, krave za klanje 50—60, jajca 14—15, stare kokoši 2.50—3.00, mlade 4.50—5.00, sirovo maslo 3.00, pšenica 38—39, rž 29—30, oves 23—24, proso 23, ječmen 26, ajda 25—26, krompir 8 g za kg.

ZANIMIVOSTI

Žrtve modernega prometa. Lani se je pod avtomobili ponesrečilo v Zedinjenih državah nič manj ko 36.000 ljudi. V zadnjem desetletju so v Ameriki avtomobilske nesreče uničile okoli 300.000 človeških življenj, to je več, nego je Amerika v vseh vojnah od leta 1775 izgubila vojakov. Na prvem mestu stoji New York, kjer je bilo lani 1200 avtomobilskih nesreč, dočim je leta 1899 en sam človek postal žrtev modernega prometa. Predlanskim se je na ameriških železnicah ponesrečilo nič manj ko 5000 ljudi. V navedenem času so železnice prepeljale 453 milijonov ljudi.

Abesinske žene kot vojaki. V zadnjih dneh so se zbrale pred abesinskim mestom Hararjem, kjer

pričakujejo večji spopad, tudi abesinske žene. Žene so došle v spremstvu svojih mož, na fronti so jih oborožili in da ne bi škodili njihovi bojevitosti, so jih ločili od moških. Zvečer so došli v žensko taborišče grški vinski trgovci. Zjutraj so našli v taboru 1200 ženskih vojakov močno vinjenih. Za patrone so si očitno nakupile preveč božje kapljice. Še isti dan so izginile in niso jih več našli.

Mussolini kmetom Mussolini rad govori in kaj rad se postavi pred spomenik kakega cesarja, da je njegov govor čim učinkovitejši. Nedavno je govoril italijanskim kmetom o abesinski vojni. Dejal je, da je večina vojakov italijanske armade z dežele in da goji njegova vlada za 24 milijonov kmetov največje simpatije. Zaključil je svoj govor takole: Ko pridete domov, izpraznite kupico na zdravje in srečo svoje domovine. Toda bodite pri pitju zmerni, kajti pregovor pravi: kdor ne pije, je ovca, kdor pravilno pije, je lev, kdor preveč pije, je svinja. Zato pijte zmerno! — Baje so Mussolinijeve besede izzvale med italijanskimi kmeti ogromno navdušenje.

Motor z dvema mušjima silama. Moskovski študent Jurij Jureniv je izdelal motor, ki ni večji od mesarske muhe in tehta 37 stotink grama. Motor je sestavljen iz 31 delcev, goni pa ga štirivoltna baterijica žepne svetilke. Vodilni kosi so iz medi, žica meri v premeru samo pet stotink milimetra. Graditelj je nazval svojo igračko motor z dvema mušjima silama.

Spet novi žarki. V budimpeštanskem hotelu Central je minule dni predvajal ogrski iznajditelj Pribill žarke, kakoršnih svet doslej še ni poznal. Na razsvetljen oder so postavili stol in nanj voščen kip. Stol je bil posebno prepariran, kip pa ne. Ko je začel aparat delovati, so postajali kipovi obrisi vedno bledejši in končno je postal neviden, stol pa ostal viden. Čim se je aparat ustavil, se je kip spet pojavil pred očmi gledalcev. Med slednjimi so sedeli tudi učenici profesorji, ki so doslej odločno tajili možnost takih žarkov. Predvajanja so jih vsekakor presenetila. H koncu je iznajditelj pustil še svojo roko obsevati z žarki. Roka je kmalu izginila izpred oči in je izgledalo, ko bi je mož sploh ne imel.

Potapljačev rekord. V Rusiji je minule dni praznoval potapljač Kurasoff svoj 30letni poklicni jubilej. Trideset let je vršil svoj težki posel, da se je spuščal v morske globine, tam raziskaval morsko dno, iskal potopljene ladje in še druge morske zaklade. Skupno je mož prebil pod morsko gladino v 30 letih celih 30.340 ur, to je tri in pol leta. Mož je ponosen na to, da ima med potapljači vsekakor rekord. Seve je mož močne postave in telesno vseskozi zdrav.

Volna iz mleka. Italijanski listi poročajo, da se je nekemu italijanskemu inženjerju posrečilo, da je iz mleka pripravil volno. Iznajdba se že praktično izrablja. V Cesano Maderno so otvorili tvornico, ki je izdelala prve vzorce umetne volne iz mleka. Dočim so blago doslej izdelovali brezizjemno iz rastlin, se italijanska tvornica poslužuje posnetega mleka, iz katerega pridobiva volno, katero odlikuje posebna lastnost, da dobro varuje toploto. Iznajdba je pripravljena kot patent v vseh državah. V kratkem se zna zgoditi, da bodo volnaste obleke „iz posnetega mleka“ vsled svoje nizke cene začele na trgu uspešno tekmoovati z ostalo slično robo.

Kaj berejo črnici? Pred leti je bila ustanovljena v južni Afriki posebna knjižnica za črnce, ki ima svoje podružnice povsod po večjih afriških krajih in mestih. Namenjena je v podporo delovanju šol med zamorci. V Pretoriji, nekdanji nemški koloniji, je v tamošnjem listu „Deutsch-Afrikaner“ izšlo te dni poročilo o delovanju knjižne podružnice. Poročilo navaja, da črnici kaj radi segajo po knjigah in sicer predvsem po poučnih, dočim se jim zdi branje zabavnih knjig potrata časa. Prednost dajejo življenjepisu posebno mož, ki so v karkršnikoli vezi z Afriko. Zanimajo jih nadalje topopisi, zgodovinske razprave in razne ilustracije. Poročilo dostavlja, da se krog čitateljev z vsakim letom veča, tako so n. pr. v malem afriškem mestecu Germistonu s par tisoč prebivalci izposodili letos že okroglo 6000 knjig. Medtem pa na belem kontinentu število vestnih čitateljev neprestano pada.

Iščem dobrega kovaškega mojstra, ki vzame poštenega fanta kot vajenca. Naslov v upravi lista.